

Aikasarja-analyysi

Laskuharjoitus 4

2013, Marraskuu 19

1 Laskutehtäviä

1. Olkoon $\{X_t\}$ stationaarinen AR(1)-prosessi:

$$X_t = bX_{t-1} + \epsilon_t,$$

missä $|b| < 1$ ja $\{\epsilon_t\} \sim \text{WN}(0, \sigma^2)$. Osoita, että

$$\rho(k) = b^{|k|},$$

missä $\rho(k) = \text{Cor}(X_t, X_{t+k})$. Voit laskea tuloksen kahdella tavalla:

- (a) Käytä Yule-Walkerin yhtälöä.
- (b) Käytä yleistä kaavaa AR(p)-prosessille:

$$\rho(k) = \frac{\sum_{j=0}^{\infty} d_j d_{j+|k|}}{\sum_{j=0}^{\infty} d_j^2},$$

missä $d_0 = 1$ ja $d_k = \sum_{j=0}^{k-1} d_j b_{k-j}$.

2. Olkoon $X_0 = 0$ ja

$$X_t = X_{t-1} + \epsilon_t,$$

$t = 1, 2, \dots$, missä $\{\epsilon_t\} \sim \text{WN}(0, \sigma^2)$. Laske $\text{Cov}(X_t, X_{t+k})$ ja $\text{Cor}(X_t, X_{t+k})$, $k \geq 1$.

3. Olkoon $\{X_t\} \sim \text{WN}(0, \sigma^2)$. Olkoon $X_1, \dots, X_T$ otos aikasarjasta ja oletetaan tunnetuksi, että $\sqrt{T}\hat{\rho}(j) \xrightarrow{d} N(0, 1)$, kun $T \rightarrow \infty$, missä $\hat{\rho}(j) = \hat{\gamma}(j)/\hat{\gamma}(0)$, $\hat{\gamma}(j) = T^{-1} \sum_{t=1}^{T-j} X_t X_{t+j}$.

Määritä $c_T > 0$ siten, että

$$P(-c_T \leq \hat{\rho}(j) \leq c_T) \rightarrow 1 - \alpha,$$

kun $T \rightarrow \infty$, missä $0 < \alpha < 1$,

4. Osoita, että

$$\text{Cov}(R_{1|2}, R_{3|2}) = \text{Cov}(X_1, X_3) - \frac{\text{Cov}(X_1, X_2)\text{Cov}(X_2, X_3)}{\text{Var}(X_2)},$$

missä $R_{j|2} = X_j - \alpha_j X_2$, $j = 1, 3$, ja

$$\alpha_j = \text{argmin}_{\beta \in \mathbf{R}} E(X_j - \beta X_2)^2.$$

Ohje: voit olettaa tunnetuksi, että

$$\alpha_j = \frac{\text{Cov}(X_j, X_2)}{\text{Var}(X_2)}.$$

2 Tietokonetehtäviä

5. Tutkitaan S&P 500 osakeindeksin aikasarjaa, joka on saatavissa sivulta

<http://finance.yahoo.com/q/hp?s=GSPC+Historical+Prices>

Aineiston voi lukea R:ään komendoilla

```
file<-"http://cc.oulu.fi/~jklemela/timeseries/sp500.csv"
data<-read.csv(file=file)
sp500<-data[,7] # otetaan kunkin päivän lopetuskurssi
sp500<-sp500[length(sp500):1] # aloitetaan aikasarja vanhimmasta havainnosta
```

(a) Laske tuottojen

$$R_t = \frac{\text{SP500}_t - \text{SP500}_{t-1}}{\text{SP500}_{t-1}} = \frac{\text{SP500}_t}{\text{SP500}_{t-1}} - 1$$

aikasarjan autokorrelaatiofunktio $\rho(k)$, $1 \leq k \leq 30$.

(b) Laske tuottojen itseisarvojen $|R_t|$ aikasarjan autokorrelaatiofunktio $\rho(k)$, $1 \leq k \leq 1000$.

3 Kertaustehtäviä (eivät kuulu laskuharjoitukseen)

1. Määrittele stationaarisen aikasarjan autokovarianssifunktio ja autokorrelaatiofunktio.
2. Olkoon $\{X_t\}$ kausaalinen ARMA(p, q)-prosessi

$$X_t = b_1 X_{t-1} + \cdots + b_p X_{t-p} + \epsilon_{t-k} + a_1 \epsilon_{t-k-1} + \cdots + a_q \epsilon_{t-k-q},$$

missä $\{\epsilon_t\} \sim \text{WN}(0, \sigma^2)$. Johda Yule-Walker yhtälö

$$\gamma(k) = b_1 \gamma(k-1) + \cdots + b_p \gamma(k-p), \quad k > q,$$

missä $\gamma(k) = \text{Cov}(X_t, X_{t+k})$.

3. Olkoon $X_1, \dots, X_T$ otos stationaarisesta aikasarjasta. Määrittele estimaattori autokovarianssille $\gamma(k) = \text{Cov}(X_t, X_{t+k})$, $0 \leq k \leq T-1$.
4. Määrittele periodinen prosessi.